

2019-03-29

Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Regionkommittén

Europaforum Norra Sverige vill delge synpunkter med anledning av pågående förhandlingar om EU:s framtida sammanhållningspolitik.

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvarata norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

Norra Sverige slår vakt om partnerskapsprincipen inför nästa programperiod

När sammanhållningspolitiken utformades inför den nuvarande programperioden, 2014–2020, etablerades en partnerskapsöverenskommelse (PÖ). En överenskommelse mellan europeisk, nationell, regional och lokal nivå. PÖ fungerar som ett samlat strategiskt ramverk för inriktning och prioritering av de europeiska struktur- och investeringsfondernas (ESI-fondernas) genomförande, för de operativa programmen och hur fonderna arbetar tillsammans för att stödja hållbar tillväxt utifrån varje regions specifika förutsättningar och potentialer.

EFNS ställer sig positiva till PÖ och betonar vikten av ett flernivåsystem i samverkan när sammanhållningspolitiken och ESI-fonderna ska utformas och genomföras. Mot bakgrund av hur processen gick till i Sverige inför nuvarande programperiod vill EFNS se ett starkare partnerskap i nuvarande förhandlingar och arbetet som väntar. Det är av stor vikt att sammanhållningspolitiken utgår från varje regions unika förutsättningar och att Sverige därmed organiserar de regionala operativa programmen och fonderna med nuvarande regional indelning. Detta är särskilt viktigt för nordliga regioner med specifika utmaningar såsom stora geografiska ytor, låg befolkningstäthet och den särskilda hänsyn detta innebär för oss genom extra fondmedel inom den europeiska sociala fonden (ESF+) och den europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF).

EU-kommissionens förslag om en PÖ har inte tagits väl emot av Ministerrådet då flera medlemsstater hellre vill se en frivillig lösning. Rådet har därför antagit en förhandlingsposition som innebär att medlemsstater med mindre än 2,5 miljarder euro i ESI-fonderna ska undantas krav om PÖ. EFNS anser att det vore förödande för sammanhållningspolitiken om utformande och genomförda hanteras utan regionalt och lokalt inflytande. Det är centralt att PÖ blir ett obligatorium för alla medlemsstater och att överenskommelsen formuleras som ett övergripande strategiskt dokument för inriktning av de olika operativa programmen och samspelet mellan ESI-fonderna i Europas regioner. Arbetet med PÖ bör i ett tidigt skede inledas i direkt dialog med regionalt utvecklingsansvariga och slutjusteras när EU:s regleringar och budget väl antagits och innan det faktiska programskrivningsarbetet påbörjas. När programskrivningsprocessen startar ska den genomsyras av ett välfungerande flernivåsystem, kunskap, transparens och samhandling. Politiska företrädare från lokal och regional nivå ska ha ett reellt inflytande och delaktighet i inriktning, utformning och genomförande.

- EFNS anser att partnerskapsöverenskommelsen ska vara obligatorisk för alla EU-länder och att den svenska regeringens dialog med regionerna påbörjas i ett tidigt skede för att tillsammans ta fram den strategisk ramen inför programskrivningsarbetet i de nuvarande programområdena.

Synergier mellan fonder ger större möjligheter i norra Sverige

EFNS välkomnar förslagen som innebär möjligheter till synergier mellan olika fonder och EU-kommissionens ambition att på så sätt öka effektiviteten i förverkligandet av olika politikområden. EFNS vill särskilt lyfta fram synergier mellan ESI-fonderna, Horisont Europa, fonden för ett sammanlänkat Europa och den gemensamma jordbrukspolitiken.

I nordliga glesbefolkade områden med stora avstånd och demografiska utmaningar är behovet av ett holistiskt angreppssätt inom regional utveckling, infrastruktur, arbetsmarknadspolitik, hållbar stadsutveckling och landsbygdsutveckling extra tydligt. EFNS ifrågasätter, precis som Europaparlamentet gör, att landsbygdsutvecklingsfonden inte omfattas av det gemensamma regelverket. För EFNS är samordningen av alla ESI-fonderna av stor betydelse för det strategiska regionala utvecklingsarbetet – där kopplingarna mellan land och stad är centrala.

EFNS ser mycket positivt på EU-kommissionens förslag om att ERUF och ESF+ gemensamt får stödja program (flerfondsprogram). Regional tillväxtpolitik och arbetsmarknadspolitik är tätt sammankopplade i praktiken eftersom arbetsmarknader ofta är regionala eller lokala, inte minst i den nordliga glesbefolkade geografien. Med de föreslagna flerfondsprogrammen ökar möjligheten att bygga kapacitet och kompetens på regional och lokal nivå. EFNS välkomnar de fortsatta möjligheterna till flerfondsprogram genom lokalt ledd utveckling och integrerade territoriella investeringar eftersom dessa är möjliga verktyg att implementera ERUF, ESF+ och den europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) på ett integrerat sätt.

För att åstadkomma en effektiv implementering och ett regionalt ägarskap krävs att regional och lokal nivå är garanterade inflytande och delaktighet i utformningen av såväl PÖ som de strategiska planer medlemsstaterna upprättar inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken.

- EFNS ser positivt på möjligheterna till flerfondsprogram, också genom lokalt ledd utveckling och integrerade territoriella investeringar, och uppmanar Sveriges regering att möjliggöra sådana program i Sverige.
- EFNS anser att den regionala och lokala nivån ska ges inflytande och delaktighet i utformningen av både PÖ och de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken.

ESF+ och öronmärkning kräver regionala program

EFNS välkomnar EU-kommissionens förslag att närmare 25% av den särskilda allokeringen för de yttersta randområdena och de nordliga glesbefolkade områdena går genom ESF+ då det finns ett behov av att mer aktivt arbeta med ESF+ för att möta norra Sveriges särskilda utmaningar. De långa geografiska avstånden, den låga befolkningstätheten och en åldrande befolkning skapar små och utspridda arbetsmarknadsregioner i norra Sverige, vilket i sin tur leder till särskilda utmaningar för att försörja de platsbundna styrkeområdenas behov av kompetens för att skapa tillväxt. Norra Sveriges särskilda utmaningar kan inte lösas med en universalmodell eller 'one-size-fits-all.'

EFNS vill att den nationella programskrivningen genom PÖ med EU tydligt markerar det regionala perspektivet och ägarskapet över tillväxtmedlen. Vad som är framgångsrika lösningar och insatser är helt beroende av var i landet man befinner sig. Regionala analyser och regional anpassning är avgörande för att insatser inom ESF+ ska få genomslag. Därför är det centralt att norra Sveriges öronmärkta medel verkligen får bli regionala tillskott genom specifika program på NUTS 2-nivå som inbegriper såväl de ordinarie och öronmärkta regionalfondsmedlen som det särskilt avsatta ESF+.

EFNS vill se regionala operativa program för ESF+, inklusive 25% av den särskilda allokeringen. Dagens nationella ESF-program fokuserar nästan uteslutande på arbetsmarknadsåtgärder. ESF+ bör istället användas för att stärka regionernas tillväxt- och kompetensförsörjningsarbete, inte minst med bakgrund av pågående omorganisering av den nationella arbetsmarknadspolitiken.

Vidare anser EFNS, i linje med EU-kommissionens landrapport för Sverige, att ESF+ bör fokusera på att: tillgodose de nuvarande och kommande behoven på arbetsmarknaden för att förbättra utbildningens ändamålsenlighet och arbetsmarknadsrelevans, samt att skapa flexibla möjligheter till kompetenshöjning och omskolning, med beaktande av digitala färdigheter, bättre förutse förändringar och nya krav på kompetens, underlätta karriärövergångar och främja yrkesmässig rörlighet.

- EFNS välkomnar möjligheten att extraallokeringen till de nordliga glesbefolkade områdena ska kunna användas för både ERUF och ESF+.
- EFNS anser att ESF+ bör riktas för att bättre tillgodose regionala behov på arbetsmarknaden och därför krävs regionala program.

Flexibilitet måste ges för att möjliggöra infrastrukturinvesteringar i de nordliga glesbefolkade områdena

[OECD:s studie](#) av regionerna i det nordliga glesbefolkade Europa visar att norra Sverige starkt bidrar till Sveriges och EU:s tillväxt och har goda möjligheter att frigöra ytterligare potential om det kan skapas bättre förutsättningar för innovation, fler satsningar på transport- och digital infrastruktur, samt ökat samarbete över gränserna. Med de föreslagna kraven på tematisk koncentration för länder med en BNI-nivå som Sveriges ges inte möjligheten att använda sammanhållningspolitiken, det viktigaste investeringsinstrumentet för regional utveckling, till satsningar på transport- och digital infrastruktur som pekats ut som [investeringsprioritering inom EU:s arktiska politik](#). För att vara ändamålsenlig måste extraallokeringen till de nordliga glesbefolkade regionerna inom ERUF ges mer flexibilitet.

- EFNS anser att extraallokeringen till de nordliga glesbefolkade områdena bör undantas från tematisk koncentration och att investeringar i transport- och digital infrastruktur genom ERUF möjliggörs i dessa områden.
- EFNS anser att investeringar genom ERUF i flygplatsinfrastruktur bör tillåtas också i de nordliga glesbefolkade områdena.

Antaget vid Europaforum norra Sverige XXV i Luleå den 29 mars 2019

Erik Bergqvist (S) Region Västerbotten, ordförande EFNS

Åsa Ågren Wikström (M) Region Västerbotten

Ann Åström (S) Region Västerbotten

Glenn Nordlund (S) Region Västernorrland

Jonny Lundin (C) Region Västernorrland

Anders Gäfvert (M) Kommunförbundet Västernorrland

Peder Björk (S) Kommunförbundet Västernorrland

Nils-Olov Lindfors (C) Region Norrbotten

Britta Flinkfeldt (S) Norrbottens Kommuner

Anders Josefsson (M) Norrbottens Kommuner, vice ordförande EFNS

Elise Ryder Wikén (M) Region Jämtland Härjedalen

Thomas Andersson (C) Region Jämtland Härjedalen

Robert Uitto (S) Region Jämtland Härjedalen